

**Ағартушылық-профилактика бағытта
жүргізілетін жұмыстардың
кортатекасы**

**4-5жас және 5-6жас
топтары**

Мазмұны

- 1.«Армандар»
- 2.«Досыңмен кездесу»
- 3.«Сыйлық»
- 4.«Сиқырлы сөздер»
- 5.«Шөлдеу»
- 6.«Бір-біріңді таны»
- 7.«Допты беріп жібер»
- 8.«Түгендеу-шатастыру»
- 9.«Өзің жайлы жақсы сөздер айту»
- 10.«Тыңдай білу іскерлігі»
- 11.«Сөзді керісінше ата»
- 12.«Жыл атасы»
- 13.«Затты қалай қолдануға болады?»
- 14.«Достық»
- 15.«Төрт құрылыс»
- 16.«Көңілді шеңбер»
- 17.«Сөзді есінде сақта»
- 18.«Жаңа ертегі»
- 19.«Жоғалған ойыншықты тап»
- 20.«Көлеңке»
- 21.«Түрлі түсті доптар»
- 22.«Қиял жалғасы»
- 23.«Гүл»ойыны
- 24.«Шындыққа бір қадам»
- 25.«Заттарды қабылдау»
- 26.«Суреттерді аяқтайық»
- 27.«Шөлдеу»
- 28.«Көбелек»
- 29.«Шапалақты тыңда»
- 30.«Алуан түсті көңіл-күй»
- 31.«Бес санын шапалақта»ойыны
- 32.«Кім сені шақырады,тап»ойыны

4-5жас және 5-6жас топтарына арналған ойындар

1.«Армандар»

Мақсаты:

Топ жұмысына қолайлы жағдай жасау,тренингтің негізгі принциптерін таныстыру.

Жаттығудың жүргізілуі:

Бәрі көздері жұмулы шеңбер бойымен отырады.Қатысушылар өздерінің тілегіне құлақ түре отырып,келешек кәсібін,қоғамдағы орнын,айналасындағы жақындарын көз алдына елестетуге тырысады.1,5 минут уақыт беріледі.Әр қатысушы өзінің әсерлерімен бөліседі.Психолог айтылғандарды жинақтайды.Топтың әр қатысушының өз арманы,мақсаты болатынын айтады.

2.«Досыңмен кездесу»

Мақсаты:

Басқа адамның эмоциялық жағдайын түсіну қабілеттері мен өзінің жағдайын соған сай көрсете білу дағдысын,мәнерлі қозғалысты дамыту.

Нұсқауы:

Психолог балаларға бір әңгіме айтады: «Баланың досы бар еді.Жаз басталды да,оларға айырылысуға тура келді.Бала қалада қалды,ал оның досыы ата-анасымен бірге оңтүстікке кетті.Досыңыз қалада көңілсіз еді.Арада бір ай уақыт өтті.Бірде бала көшеде келе жатып,аялдамада автубустан түсіп келе жатқан досын көріп қалды.Олар бір-біріне қалай қуанады десеңізші».Қалаулары бойынша балалар осы сценканы ойнап көрсетеді.Мәнерлі қозғалыстар:құшақтау,күлкі,қуаныш сезімі.

3.«Сыйлық»

Мақсаты:

Бір-біріне ыммен сыйлық сыйлау.Балалардың ойлау қабілетін логикасын дамыту.

Нұсқауы:

Психолог балаларға ыммен қалай сыйлық сыйлау керек екенін түсіндіреді.Балалар соны ойланып табады.Кезек кезек бір-біріне ыммен сыйлықтар береді.Ойын солай жалғасады.

4.«Сиқырлы сөздер» ойын

Ойынның барысы:

Психолог кез-келген өтінішті айтады,ал бала оны әдепті түрде айтуы керек.Мысалы:Айбек,дәптерді бер. «Айбек өтінемін дәптерді берші»Ізеттілік туралы ертегіні тыңдау.

5. «Шөлдеу» ойыны

Мақсаты:

Достыққа,бір-біріне көмектесіп қана нәтижеге жетуге болатынына тәрбиелеу

Жаттығудың жүргізілуі:

Балалардың қолдары шынтан қозғалмайды.Балалар өздерін ыстық шөл даладамыз деп елестетеді,қатты шөлдеп жүреді.Бір кезде тостағандағы суларға кездеседі.Енді осы суды ішуге амал табулары керек (бір-біріне көмектесуді үйренеді)

6.«Бір-біріңді таны» ойын

Мақсаты:

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыру.

Ойын барысы:

Ойынды психолог қатысушыларға шеңбер құрып отыруын сұрайды.Ойынның шарты бойынша ортақ белгілері бар ойыншылар орындарын ауыстыруы керек.Мысалы:кімнің үйінде үй жануарлары бар,орындарыңызды ауыстырыңыздар!Ойын жүргізуші шеңберді ортасында тұрып босаған орындардың біреуін алуға тырысуы қажет (орындардың саны ойыншылардың санына қарағанда кем болуы тиіс).Шеңбердің ортасында қалып қойған ойыншы жүргізушіге айналады және ойынды жалғастырады.

7. «Допты беріп жібер» ойын

Мақсаты:

Топта жұмыс істей алу қабілетін дамыту.

Ойын барысы:

Ойыншылар бір-біріне қарама қарсы жұп жұбымен тұрады.Бір ойыншыда доп.Ойыншылар жүгіріп келе жатып бір біріне допты беріп отыруы тиіс.Эстафеталық ойынды бірінші аяқтаған топ жеңімпаз атанады.

8. «Түгендеу-шатастыру» ойын

Мақсаты:

Еріксіз зейінді дамыту

Нұсқауы:

Психолог сол жерде отырған балалардың атымен тегін қате айтады.Балалар зейін қойып,мұқият тыңдап отырады.Тек қана атымен тегін дұрыс айтқанда ғана алға шығады.Егер кімде-кім қателессе,ойыннан шығады айыбын төлейді.Өлең,тақпақтар айтады.

9. «Өзің жайлы жақса сөздер айту» ойыны

Мақсаты:

Коммуникативті қабілеттерді,өзінің жағымды қасиеттерін адекватты бағалай алу дағдысын дамыту.

Нұсқауы:

Психолог әрбір баладан өзінің дағдылары,қабілеттері,қасиеттері,өмірдегі ерекше жағдайы жайлы айтып беруін сұрайды.Егер балаға қиын болса,онда психолог көмектеседі.

10. «Тыңдай білу іскерлігі» ойын

Мақсаты:

Қарым-қатынастың тәсілдерін меңгеру,тыңдай білу іскерлігін жетілдіру.

Нұсқауы:

Балалар шеңбер бойымен отырады.Жаттығу жұппен орындалады.Жұптың біреуі 3-5 мин.Қатысушы жұбына өзін мазалап,абыржытып жүрген маңызды нәрсесін әңгімелейді.Ол үнсіз тыңдайды,тек вербальды емес мінез-құлыққа рұқсат беріледі.Одан кейін серіктестер рөлін ауыстырады.Жаттығудан басталуы мен аяқталуын топ жетекшесі белгілейді.Жаттығу аяқталған соң жұптар 1-2 минутта күйзелістерімен алмасады.Содан кейін жаңа жұптар жаттығуды тағы орындайды.

11. «Сөзді керсінше ата» ойыны

Мақсаты:

Балаларды қарсы мағынадағы сөздерді таба білуге үйрету; көлем, кеңістіктегі ара қатынас туралы білімдерін бекіту.

Нұсқауы:

Психолог көлемді, кеңістіктегі бағытты немесе сандық қатынасты анықтайтын сөзді атап, допты бір балаға лақтырады. Бала осы сөзге қарсы мәндес сөзді атап, допты қайтадан тәрбиешіге лақтырады (үлкен – кіші, кең – тар, ұзын – қысқа, биік – аласа, қалың – жұқа, сол жақта – оң жақта, жоғары – төмен, аз – көп, қалыңырақ – жұқарақ, ұзынырақ – қысқарақ, кеңірек – тарырақ, т.б.

12. «Жыл атасы» ойыны

Мақсаты:

Балаларды жыл мезгілдері және айларымен таныстыру; 1-ден 3-ке дейінгі сандар қатары туралы алған білімдерін бекіту.

Нұсқауы:

Тақтада Жыл атасының суреті. Балалар жыл мезгілдерін атайды, оларды санайды. - Қазір жылдың қай мезгілі? Психолог қазір қай ай екенін сұрайды, балалар қайталайды. Әрбір жыл мезгілінде 3 айдан бар екенін айтып, күз айларын атайды. Үлестірмелі материалдармен жұмыс. - Бүгін жыл атасы бізбен күз туралы әңгімелескісі келеді. Ол бізге сары карточка әкеліпті. - Не үшін сары карточка әкелді? Әрбір карточкада керекті санды қоюға арналған күз айларына сәйкес келетін тор көз бар. Психолог айды атайды, балалар керекті цифрды бос орынға қояды. Одан кейін психолог цифрды атайды, ал балалар айды атайды.

13. «Затты қалай қолдануға болады?» ойыны

Мақсаты:

Шығармашылық ойлауды дамыту.

Ойын барысы:

Балалар кез-келген затты аламыз (қалам, кітап және т.б.). Оны шеңбер бойымен тұрған әрбір ойыншы кезекпен қолына алып затты қайда қолдануға болатындығын айтады.

14. «Достық» ойыны

Мақсаты:

Қолдың қимылын және үйлесімділігін дамыту.

Тапсырманың сипаттамасы:

Біздің топта ұлдар мен қыздар өзара дос (қолдың саусақтары өзара бірігеді) Кішкентай саусақтар біз сенімен достасамыз (екі қолдың саусақтарын бір-біріне тигізу)

Бір, екі, үш, төрт, бес (шынашақиан бастап, саусақтарды кезекпен бір-біріне тигізу)

Қайтадан санауды бастаймыз.

Бір, екі, үш, төрт, бес

Енді санауды аяқтадық (қолды төмен түсіреміз, демалтамыз).

15. «Төрт құрылыс» ойыны

Мақсаты:

Ойлау қабілетін дамыту.

Нұсқауы:

Балалар шеңбермен тұрады. Психолог «су» - десе қолдарын алдына созады, «ауа» - дегенде жоғары көтереді, «от» дегенде екі қолын айналдырады «жер» дегенде қолдарын түсіреді. Кім шатасса сол ойыннан шығады.

16. «Көңілді шеңбер» ойыны

Мақсаты: Есте сақтау қабілетін дамыту

Нұсқауы:

Балалар шеңбер жасап тұрады, бір –біріне мұқият қарайды. Психолог белгі берген кезде балалар көздерін жұмады. Сол кезде жүргізуші отырған балалардың бірнешеуіне әр түрлі заттарды қыстырып қояды. (Гүл, орамал, бантик, көзілдірік). Балалар көздерін ашқанда не өзгереді? – деп сұрайды. Ең зейінді балаға ойыншық беруге болады

17. «Сөзді есінде сақта» ойыны

Мақсаты:

Есте сақтауға қабілетін дамыту

Нұсқауы:

Психолог балаларға 7 қосарлы сөздерді оқиды. Балаларға мұқият тындау ұсынылады. Бірінші сөзді психолог өзі айтады, балалар келесі сөзді есіне сақтап қайталайды. Осылайша қалған сөздерді есінде сақтап қайталайды. Осылайша қалған сөздерді түгел айтып шығуы керек.

18. «Жаңа ертегі» ойыны

Мақсаты:

Балалардың қиялын дамыту.

Нұсқауы:

Психолог отырған балаларға ертегі кейіпкерлердің атайды. Суреттерін көрсетеді. Мысалы: кемпір, шал, түлкі, арыстан, тышқан т.б. Аталған кейіпкерлерді біріктіре отырып жаңа ертегі мазмұнын құрастырып айтуды ұсынады. Балалар ертегі құрастырады. Ең қызықты ертегі ойлап тапқан бала жүргізуші болып ойын жалғасады.

19. «Жоғалған ойыншықты тап» ойыны

Мақсаты:

Ойын ес пен зейінді, назар аудару білу іскерлігін дамытуға бағытталған.

Нұсқауы:

Балалардың алдында үстелдің үстінде бірнеше ойыншықтар тұрады. Балалар бірнеше минут сол ойыншықтарға қарап, содан кейін теріс қарап тұрады. Сол кезде психолог ойыншықтардың біреуін тығып қояды, ал балалар сол ойыншықты табу керек. Егер жауап дұрыс болса, онда ойыншылар рөлдерімен ауысады.

20. «Көлеңке» ойыны

Мақсаты:

Балалардың есте сақтау, көру қабілетін дамыту. Тиянақтылыққа және ұқыптылыққа үйрету.

Нұсқауы:

Суретте бейнеленген аңдардың ,басқа заттардың көлеңкелерін анықтау.Балалардың дұрыс тапқаның анықтау.

21. «Түрлі түсті доптар»ойыны

Мақсаты:

Балаларды түстерді ажыратып атай білуге дағдыландыру. Геометриялық пішіндерді ажыратып айту. Көру, есте сақтау, ойлау қабілетін тілін дамыту.Үлкен-кіші ұғымын бекіту.

Нұсқауы:

Қарандаршы балалар бізге Қуыршақ қонаққа келіпті. Өзімен бірге түрлі-түсті, әр түрлі көлемдегі доптар ала келіпті.Қуыршақ Айнұр кел төрлет. Қарандаршы оның себетінде бірнеше доп бар екен.Олардың көлеміде әр түрлі екен. –Балалар мына доптың түсі қандай? –Көк . -Ал мына доптың түсі қандай? -Қызыл . Қызыл доптың көлемі, көк допқа қарағанда қандай?-Қызыл доп үлкен . Дұрыс айтасыңдар. Ал мына доптың түсі қандай?-Сары.Доптың пішіні неге ұқсайды? -Домалаққа, дөнгелекке.Доптарды домалатсақ домалайды екен. Геометриялық пішінді көрсету. «Ұқсасын тап » ойыны .Геометриялық пішінің түсіне сай допты әкеліп қою.Түсіне қарай допты топтастыру.Енді кім Айнұр қуыршаққа арнап тақпақ айтады.Біздерде бар қуыршақ.

Бұзау қозы құлыншақ.

Қуыршақтар ойнайды. 63.

Емес олар ұрыншақ.

Домала,доп домала,

Балшыққа тек жолама.

Жек көремін оныңды,

Бүлдіресің қолыңды. Балалар қуыршаққа тақпақтарын айтып береді.

Қуыршақ. Қандай жақсы балалар мен туралы тақпақта айтады. Менімен ойын ойнайсыңдар ма? Менде мынадай екі себетім бар. Мына себетке үлкен допты, мына себетке кішкентай допты салуларың керек. Ойынды өте жақсы ойнай білдіңдер. Рахмет деп қоштасады. Қуыршақпен қоштасу.

22. «Қиял жалғасы»ойыны

Мақсаты:

Қиялды дамытуға арналған ойын.

Нұсқауы:

Психолог ойланып, балалардың назарын тақтаға аударады да өзі бірнеше сызықтарды бормен сызып қояды. (Толқын, сынық сызық, ирек т.б.) Менің қиялым бойынша осы сызықтардан алуан түрлі заттар жасауға болады. Қане, кім менің қиялымды жалғастырып өз алдыларындағы парақ қағазға сызықты

сызып суретке айналдырып, не салғаны жайында әнгімелеп беруді өтінеді. Балалар жұмысын бірге талдайды.

23. «Гүл» ойыны

Мақсаты:

Қабылдауды дамытуға арналған ойын

Нұсқауы:

Балалар әр жерде отырады. Психолог: Балалар біз бәріміз енді өсіп келе жатқан гүлміз. Күн шықты, гүлдер жайнап ашылып өсіп келеді (қолдарын созады). Кенеттен баяу жел соға бастады ,гүлдер желмен жан-жаққа шайқалады (қолдарын жан-жаққа шайқайды). Біз мезгілде аспанға бұлт төніп, жаңбыр жауа бастайды, гүлдер тоңып, бүрісіп жабылады (қолдарымен тізелерінің үстіне қойып бүрісіп отырады). Бір уақытта қайтадан күннің көзі күлімдеп шыға бастады, сол уақытта гүлдер де Құлпырып, жайнап ашыла бастайды (балалар үлкен шеңбер жасап , бір үлкен гүл шоғына жиналады).

24. «Шындыққа бір қадам» ойыны

Нұсқауы:

Балалар бір сапқа тұрады.Егер дұрыс болса бір қадам аттайды алға,дұрыс болмаса бір қадам аттайды.

-Сиырлар ұшады.

-мысықтар мяулайды.

-Жазда қар түседі

-Қыста жаңбыр жауады.

-Үлкенге орын беру керек.

-Ата-аналарды алдауға болады.

-Өтірікті досына жабуға болады.

-Шындықты айту керек.

25.«Суреттерді аяқтайық» ойыны

Мақсаты: Балалардың логикалық ойлауын, көру арқылы есте сақтауын, ойша жұмыс істей білуін дамыту.

Нұсқауы:

Алдын - ала тақтаға мысықтың және қоянның құлақтары салынған плакат ілініп дайындалады. Балалардың көздері шарфпен байланады да, олар кезек - кезекпен шығып, бірі денесін, бірі басын, бірі аяғын салады, осылайша жалғаса береді.

26. «Шөлдеу» ойыны

Мақсаты:

Достыққа,бір-біріне көмектесіп қана нәтижеге жетуге болатынына тәрбиелеу.

Жаттығудың жүргізілуі:

Балалардың қолдары шынтан қозғалмайды.Балалар өздерін ыстық шөл даладамыз деп елестетеді,қатты шөлдеп жүреді.Бір кезде тостағандағы суларға кездеседі.Енді осы суды ішуге амал табулары керек (бір-біріне көмектесуді үйренеді)

27. «Көбелек» ойыны

Нұсқауы:

Балалар қарындашты екі саусақтың арасына қысып ұстайды. Ойын психологтың белгісі бойынша қарындашты айналдырып отырады. Егер балаға қарындашты екі саусақпен айналдыру қиын болса, қосымша үлкен саусақтың көмегімен айналдыруға болады.

28. «Шапалақты тыңда» ойыны

Мақсаты: Қимыл-қозғалыс пен есту мүшелері арқылы ойын, зейінін дамыту

Нұсқауы:

Балалар айнала дөңгелек бойымен қозғалады. Бір рет шапалақтағанда «қоян» секілді тұрып қалулары керек. Екі шапалақ «ит» секілді үреді, үш шапалақтан соң «құс» секілді балалар қолдарын екі жаққа лақтырып жүреді. Төрт рет шапалақтағанда қайтадан бастапқы қалыпқа келулері керек.

29. «Алуан түсті көңіл-күй»

Ойын барысы:

Бір, екі, үш, төрт, бес, алты,

Ойынымыз басталды. -Біз қазір өз көңіл күйіміздің түсін табамыз. Мен сендерге кішкене бір құпияны ашайын, балалар. Біздің көңіл күйіміздің өзіне тән түсі болады екен. Міне, менде түрлі түстен тұратын карточкалар бар. 7 түстен тұратын көңіл күй түймедағы.

Әр жапырақ – әр түрлі көңіл күй:

Қызыл-сергек, белсенді көңіл күй-секіргіміз, жүгіргіміз, қимылды ойындар ойнағымыз келіп тұрады.

Сары – көңілді көңіл күй жан-жағымызға қуана қарап, шаттанғымыз келеді.

Жасыл – көпшіл: барлық балалармен достасып, ойнағымыз келеді.

Көк-сабырлы: тыныш ойнап, қызықты кітап тыңдап, терезеге қарап отырғымыз келеді.

Сұр-іш пыстырарлық – немен айналысарыңды білмейсің.

Қоңыр-ашулы көңіл күй: ренжіп, ашуланып тұрмын.

Қара-мұңды: маған ештеңе де қызық емес, көңіл күйім бұзылып тұр. Біз қазір мына домалақ жіпті шеңбер бойынша домалатып, әрқайсымыздың көңіл күйімізді білеміз, барлығымыз өз көңіл күйіміздің түсін айтып шығамыз. Мен бастаймын, сендер жалғастырасыңдар.

-Рахмет, көпшілігіңнің көңіл күйлеріңнің көтеріңкі болғанына мен қуаныштымын.

Ал көңіл күйлері орташаларға біз қазір өз көңіл күйлерін көтеруге көмектесеміз.

30. «Бес санын шапалақта» ойыны

Мақсаты:

Беске дейін санап және әрекетті психологтың ұсынысы бойынша орындап үйрету.

Ойын барысы:

Ойында екеулеп және топпен ойнауға болады. Психолог балаға қарама-қарсы отырып айтады «қазір мен 5 дейін санаймын «бес» деген кезде сен бір рет шапалақтайсын».

31. «Кім сені шақырады, тап» ойыны

Мақсаты:

Басқа адамды дауысынан танып үйрету.

Құрал:Доп

Ойын барысы:

3 адамнан кем адам қатыспайды.Біреуі ортаға тұрып көзін жұмады.Психолог көрсеткен бала,ортада тұрған баланы шақырады.Бала шақырған адамды дауысынан танып табу қажет.Таныса шеңберге тұрады-шақырған бала ортаға тұрады.

Пайдаланған әдебиет:

1.Интернет kyp.kz сайты